

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԻՐԱՎԻՃԱԿՆԵՐԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ
ՃԳՆԱԺԱՄԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱ**

Կ Ա Ր Գ

**ՃԳՆԱԺԱՄԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ
ՄԱԳԻՍՏՐՈՍԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ
ՊՐԱԿՏԻԿԱՅԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ԵՎ ԱՆՑԿԱՑՄԱՆ**

ԵՐԵՎԱՆ-2020

ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ Է
ԱՎԱԴԵՄԻԱՅԻ ԳԻՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ՆԻՍՏՈՒՄ
ԱՐՁ. No 6, ԿԱՅԱՅԱԾ 20.11.2020 Թ.
ԳԻՏ. ԽՈՐՀՐԴԻ ՆԱԽԱԳԱՀ՝
_____ Հ. ՄԱԹԵՎՈՍՅԱՆ

**ՃԳՆԱԺԱՄԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ
ՄԱԳԻՍՏՐՈՍԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ
ՊՐԱԿՏԻԿԱՅԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ԵՎ ԱՆՑԿԱՑՄԱՆ
ԿԱՐԳ**

1 . ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

- 1.1. Սույն կարգի իրավական հիմքերն են «Կրթության մասին», «Բարձրագույն և հետբուհական մասնագիտական կրթության մասին» ՀՀ օրենքները, Ակադեմիայի (այսուհետ՝ Ակադեմիա) կանոնադրությունը և այլ իրավական ակտեր:
- 1.2. Մագիստրոսի կրթական ծրագրի մագիստրանտների մասնագիտական պրակտիկայի (այսուհետ՝ պրակտիկա) կազմակերպման և անցկացման կարգը (այսուհետ՝ Կարգ) սահմանում է Ակադեմիայի մագիստրոսի կրթական ծրագրի պրակտիկայի կազմակերպման և իրականացման նպատակները, խնդիրները, գործընթացի մասնակիցների իրավունքներն ու պարտականությունները, ամփոփման և գնահատման կարգը, պրակտիկայից սպասվելիք արդյունքները և այլն:
- 1.3. Պրակտիկան մագիստրոսական կրթության ծրագրերի պարտադիր բաղադրամասերից է, այն նպատակաուղղված է աջակցելու մագիստրանտների՝ ստացած տեսական գիտելիքներն ամրապնդելու և ինքնուրույն գիտահետազոտական աշխատանք կատարելու համար անհրաժեշտ ունակություններ ձեռքբերելու գործին:

- 1.4. Սույն Կարգը կարող է լրացվել կամ փոփոխվել Ակադեմիայի գիտական խորհրդի որոշմամբ:

2. ՊՐԱԿՏԻԿԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐՆ ՈՒ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

2.1. ***Պրակտիկայի նպատակներն են՝*** մասնագիտական գիտելիքների ընդլայնումը, համակարգումը և ամրագրումը, մագիստրանտների մոտ ինքնուրույն գիտական աշխատանք, հետազոտություններ, տեսական վերլուծություն և փորձարկումներ կատարելու կարողությունների ձևավորումը:

2.2. *Պրակտիկայի հիմնական խնդիրներն են՝*

- մագիստրանտների կողմից մասնագիտական փորձի ձեռքբերումը՝ արդիական գիտական հիմնախնդիրների ուսումնասիրման բնագավառում կոլեկտիվ գիտական ու հետազոտական աշխատանք կատարելու համար,
- մագիստրանտների մասնագիտական հմտությունների ձևավորում,
- ստացած գիտելիքների հիման վրա աշխատանքային կարողությունների ձևավորում,
- մագիստրանտների ծանոթությունը գիտական հետազոտությունների անցկացման մեթոդներին, գիտական աշխատանքի կատարման տարբեր փուլերին, գիտական որոնման տարբեր մեթոդներին, ինչպես նաև աշխատանքի արդյունքում ստացված տվյալների վերլուծության և համակարգման, մագիստրոսական թեզի համար դրանց օգտագործում,

- տարբեր գիտական խմբերի և հետազոտողների հետ համագործակցելու ունակությունների ձեռքբերում,
- մասնագիտական գործունեության նկատմամբ հետաքրքրության խթանում,
- հաստատությունների վերաբերյալ ընդհանուր տեղեկության ստացում,
- հաստատության կառուցվածքին ու աշխատանքներին ծանոթացում,
- մագիստրանտի անձնային և մասնագիտական որակների զարգացում,
- մասնագիտական գործունեություն իրականացնելու պատասխանատվության աստիճանի բացահայտում,
- մասնագիտական խնդիրների ստեղծագործական մոտեցման ձևավորում,
- մասնագիտական վարվելաձևի առանձնահատկությունների յուրացում:

2.3. Պրակտիկայի ընթացքում մագիստրանտը պետք է ուսումնասիրի՝

- մագիստրոսական թեզի թեմային վերաբերող գրական և պատենտային աղբյուրները՝ մագիստրոսական թեզի որակավորման աշխատանքում օգտագործելու համար,
- հետազոտական աշխատանքների իրականացման մեթոդները և ձևերը,
- հետազոտությունների համար օգտագործվող սարքավորումների շահագործման կանոնները,
- փորձարարական տվյալների մշակման և անալիզի մեթոդ-

ները,

- գիտական հետազոտություններում օգտագործվող տեղեկատվական տեխնոլոգիաները,
- գիտական և գիտատեխնիկական նյութերի ձևակերպմանը ներկայացվող պահանջները:

2.4. Պրակտիկայի ընթացքում մագիստրանսը պետք է կատարի՝

- գիտական և գիտատեխնիկական տեղեկատվության վերլուծություն, համակարգում և ամփոփում հետազոտության թեմայով,
- տեսական կամ փորձարարական հետազոտություն թեզի թեմայով,
- ստացված արդյունքների հավաստիության վերլուծություն,
- կատարված հետազոտությունների գիտական կամ գործնական նշանակության վերլուծություն:

3. ՊՐԱԿՏԻԿԱՅԻ ԱՆՑԿԱՑՄԱՆ ՏԵՂԵԿԻ ԺԱՄԿԵՏՆԵՐԸ

- 3.1.** Պրակտիկան (մասնագիտական և հետազոտական) ուսումնական գործընթացի բաղկացուցիչ մասն է, և տեսական ուսուցումը պրակտիկ գործունեության հետ փոխկապակցելու անհրաժեշտ միջոցը:
- 3.2.** Պրակտիկայի տևողությունը կազմում է 8 շաբաթ՝ համաձայն մագիստրոսի կրթական ծրագրի ուսումնական պլանների:

- 3.3.** Պրակտիկան կարող է անցկացվել մագիստրոսական ուսուցման ծրագրերն իրականացնող համապատասխան մասնագիտական ամբիոններում, ինչպես նաև ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարարության ստորաբաժանումներում, պետական, հասարակական, առևտրային և ոչ առևտրային կազմակերպություններում, հիմնարկ-ձեռնարկություններում, որտեղ հնարավոր է մագիստրոսական թեզի կատարման համար անհրաժեշտ նյութերի ուսումնասիրությունը և հավաքումը:
- 3.4.** Պրակտիկան սկսվելուց առաջ կազմակերպվում է մեթոդական խորհրդատվություն մագիստրանտների և պրակտիկայի պատասխանատուների մասնակցությամբ, պարզաբանելու պրակտիկայի նպատակները, խնդիրները, նրա անցկացման ժամկետները, ինչպես նաև ծանոթացնելու օրագրերի լրացման կարգին, նրանց իրավունքներին և պարտականություններին:
- 3.5.** Պրակտիկայի անցկացման նպատակով բոլոր մագիստրանտների համար նշանակվում են ղեկավարներ՝ ամբիոններից և պրակտիկայի անցկացման վայրից:
- 3.6.** Պրակտիկայի ընթացքում մագիստրանտի գործունեությունը պետք է համապատասխանի մագիստրանտի գիտահետազոտական աշխատանքի թեմայի նպատակներին և խնդիրներին:
- 3.7.** Պրակտիկայի ընթացքում մագիստրանտները պետք է ենթարկվեն պրակտիկայի անցկացման վայրի ներքին

կարգապահական և անվտանգության տեխնիկայի կանոններին:

4. ՊՐԱԿՏԻԿԱՅԻ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

- 4.1.** Պրակտիկան իրականացվում է մագիստրոսական թեզի հաստատված թեմայի շրջանակներում՝ հաշվի առնելով պրակտիկայի անցկացման վայրի հնարավորությունները:
- 4.2.** Պրակտիկայի բովանդակությունը որոշվում է մագիստրոսական ծրագրերի ղեկավարների կողմից՝ բարձրագույն մասնագիտական կրթության պետական չափորոշիչների հիման վրա և արտահայտվում պրակտիկայի անհատական ծրագրում:
- 4.3.** Պրակտիկայի ընթացքում մագիստրանտների աշխատանքը կազմակերպվում է համաձայն մագիստրոսական թեզի ուղղությամբ պլանավորված աշխատանքի,
- հետազոտության նպատակների և խնդիրների ձևակերպում,
  - տվյալ խնդրին վերաբերող գրական նյութերի ուսումնասիրություն և վերլուծություն,
  - անհրաժեշտ նյութերի ընտրություն և համակարգում (պատենտային գրականություն, մասնագիտական գրականություն, կատարված գիտահետազոտական աշխատանքների հաշվետվություններ և այլն),
  - հետազոտության անցկացման մեթոդների որոշում, աշխատանքի պլանավորում,

- պլանով նախատեսած աշխատանքների իրականացում,
- ստացված փորձարարական տվյալների վերլուծություն,
- հետազոտության արդյունքների վերլուծություն և ամփոփում:

5. ՄԱԳԻՍՏՐԱՆՏԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԸ ՊՐԱԿՏԻԿԱՅԻ ԱՆՑԿԱՑՄԱՆ ՎԱՅՐՈՒՄ

- 5.1. Մագիստրանտի գործունեությունը պրակտիկայի անցկացման վայրում բաղկացած է հետևյալ փուլերից.
- 1) հետազոտության անցկացման աշխատանքային պլանի և գրաֆիկի կազմում ղեկավարի մասնակցությամբ (**Հավելված 1, Հավելված 2**):
  - 2) կոնկրետ խնդիրների և նպատակների ձևակերպում, օտարերկրյա և հայրենական գրականության մեջ տվյալ թեմային վերաբերող գրական տվյալների հավաքագրում (աշխատանք գրադարանում, նյութերի որոնում ինտերնետային ռեսուրսներում և այլն), ամփոփում, վերլուծություն, փորձարարական աշխատանքների կատարում, տվյալների ամփոփում ու վերլուծություն և այլն:
  - 3) իրականացված հետազոտության արդյունքների ամփոփում, ձևակերպում և համաձայնեցում՝ մագիստրոսական թեզի ղեկավարի հետ:
- 5.2. ***Մագիստրանտը պրակտիկայի ընթացքում պարտավոր է՝***

- 5.2.1. Կատարել պրակտիկայի ծրագրով նախատեսված բոլոր աշխատանքները:
- 5.2.2. Ենթարկվել պրակտիկան իրականացնող ստորաբաժանման աշխատանքային ներքին կանոնակարգին:
- 5.2.3. Նախատեսվող պրակտիկայի օրագրում կատարել կարճ գրառումներ, պրակտիկայի անցկացման ընթացքի վերաբերյալ, յուրաքանչյուր գրառում ամրագրվում է համապատասխան ամսաթվով, գրառումների հերթականությունը հաստատվում է տվյալ ստորաբաժանման պրակտիկայի ղեկավարի ստորագրությամբ:
- 5.2.4. Պրակտիկայի ավարտից հետո օրագիրը ներկայացնել համապատասխան մասնագիտական ամբիոն:
- 5.3. ***Պրակտիկանյւ մագիստրանյւի իրավունքներն են՝***
- 5.3.1. Ծանոթանալ իր գործունեությանը վերաբերող ղեկավարության որոշումներին:
- 5.3.2. Ծանոթանալ պրակտիկայի ընթացքում ստորաբաժանման աշխատանքային պլաններին, պայմաններին ու հնարավորություններին:
- 5.3.3. Աշխատանքն անբավարար գնահատվելու դեպքում մագիստրանտը կարող է այն բողոքարկել, ըստ գործող գնահատման կարգի:

6. ՊՐԱԿՏԻԿԱՅԻՑ ՍՊԱՍՎԵԼԻՔ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

- 6.1. Գիտահետազոտական աշխատանքների մեթոդաբանության

հիմնական դրույթների իմացություն, մագիստրոսական թեզի թեմայով աշխատանքներում դրանք կիրառելու կարողություն,

- 6.2.** Մասնագիտական և գիտական տեղեկատվությունը հավաքելու, վերլուծելու և մշակելու ժամանակակից մեթոդներն օգտագործելու կարողություն:
- 6.3.** Հետազոտության թեմային վերաբերող նյութերը հաշվետվությունների, տպագրությունների, զեկուցումների ձևով շարադրելու կարողություն:

7. ՊՐԱԿՏԻԿԱՅԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐՈՎ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ՆՅՈՒԹԵՐԸ

7.1. Պրակտիկայի արդյունքներով մագիստրանտն ամբիոն է ներկայացնում.

- մագիստրոսական թեզի թեմային վերաբերող գրականության վերլուծությունը,
- փորձարարական աշխատանքների տվյալների վերլուծությանը և ամփոփմամբ հաշվետվությունը:

7.2. Ղեկավարի կողմից ստորագրված պրակտիկայի հաշվետվությունը ներկայացվում է մագիստրոսական ծրագրի ղեկավարին:

8. ՊՐԱԿՏԻԿԱՅԻ ԱՆՑԿԱՑՄԱՆ ՎԵՐԱՀՍԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ

8.1. Պրակտիկայի անցկացման ղեկավարությունն ու վերահսկո-

ղությունն իրականացվում է ռեկտորի հրամանով նշանակված համապատասխան ամբիոնների մասնագետների կողմից:

8.2. Պրակտիկայի ղեկավարը մեթոդական օգնություն է տրամադրում մագիստրանտին՝ կատարվող հետազոտության հետ կապված խնդիրների լուծման գործում:

8.3. Պրակտիկայի ղեկավարը՝

- համաձայնեցնում է պրակտիկայի թեման, ծրագիրը մագիստրոսական ծրագրի ղեկավարի հետ,
- կատարում է անհրաժեշտ կազմակերպչական աշխատանք՝ պրակտիկայի ծրագրի կատարման ուղղությամբ,
- որոշում է կատարվող հետազոտության փուլերի հաջորդականությունը, պրակտիկայի անցկացման գրաֆիկը, մագիստրանտի աշխատանքային ռեժիմը,
- համակարգված վերահսկում է պրակտիկայի ընթացքը և մագիստրանտների աշխատանքը,
- օգնում է մագիստրանտներին՝ պրակտիկայի անցկացման և հաշվետվության ձևակերպման հետ կապված բոլոր հարցերում:

8.4. Ղեկավարը՝

- իրականացնում է պրակտիկայի խնդրի ձևակերպումը՝ մագիստրանտներին տրամադրելով անհատական առաջադրանքներ մագիստրոսական թեզի համար անհրաժեշտ նյութերի հավաքման համար, տրամադրում է անհրաժեշտ խորհրդատվական օգնություն,
- տալիս է հանձնարարականներ՝ գրականության ուսումնասի-

րման և հետազոտության մեթոդների կիրառման ուղղությամբ:

8.5. Պրակտիկայի անցկացման ընթացքում մագիստրանտը՝

- ստանում է ղեկավարից պրակտիկայի կազմակերպման և անցկացման հետ կապված հանձնարարականներ, բացատրություններ և առաջարկներ, ներկայացնում իր կատարած աշխատանքի հաշվետվությունը՝ պրակտիկայի անցկացման գրաֆիկին համաձայն,
- կատարում է հետազոտություններ թեզի թեմայով՝ համաձայն պրակտիկայի ծրագրի և գրաֆիկի,
- կազմում է հաշվետվություն կատարած աշխատանքի արդյունքների ամփոփմամբ, ըստ սույն Կարգի:

9. ՊՐԱԿՏԻԿԱՅԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ԱՄՓՈՓՈՒՄԸ

- 9.1** Ատեստավորումը պրակտիկայի արդյունքներով իրականացվում է պրակտիկայի հաշվետվության արդյունքների և պրակտիկայի ղեկավարությունն իրականացնող դասախոսի գրավոր կարծիքի հիման վրա (**Հավելված 3, Հավելված 4**): Ատեստավորումը կատարվում է ստուգարքի ձևով (ստուգված/չստուգված) և հաշվի է առնվում մագիստրանտների միջանկյալ (կիսամյակային) ատեստավորման ժամանակ:
- 9.2** Պրակտիկայի պաշտպանությունից «չստուգված», կամ անհարգելի պատճառով պրակտիկայից բացակայած մագիստրանտն ազատվում է Ակադեմիայից:

9.3 Հարգելի պատճառով պրակտիկայից բացակայած մագիստրանտը պարտավոր է պրակտիկան անցնել դասերից դուրս՝ ազատ ժամանակ:

Հավելված 1.

ՊՐԱԿՏԻԿԱՅԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՊԼԱՆ

/Ազգանուն, անուն, հայրանուն/

/Մասնագիտությունը/

Հ/Հ	Պրակտիկայի անցկացման ենթաբաժինը, աշխատանքի բովանդակությունը	Կատարման ժամկետները	Նշում կատարման մասին
1.			
2.			
3.			
4.			

Մագիստրոսական ծրագրի ղեկավար՝

_____ */Ստորագրություն/*

Մագիստրանտ՝

_____ */Ստորագրություն/*

Հավելված 2.

ՊՐԱԿՏԻԿԱՅԻ ԱՆՑԿԱՑՄԱՆ ԳՐԱՖԻԿ

<i>Ամիս, ամսա- թիվ</i>	<i>Կատարված աշխատանքի հակիրճ բովանդակությունը</i>	<i>Աշխատանքի արդյունքը</i>	<i>Պրակտիկայի անցկացման վայրի պատասխա- նատուի ստորագրու- թյունը</i>

Մագիստրոսական ծրագրի ղեկավար՝

_____
/Ստորագրություն/

Մագիստրանտ՝

_____
/Ստորագրություն/

Հավելված 3.

**ՀՀ ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԻՐԱՎԻՃԱԿՆԵՐԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ
ՃԳՆԱԺԱՄԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ**

ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ ՊՐԱԿՏԻԿԱՅԻ

ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ՝ _____

ԱՄԲԻՈՆ՝ _____

/Պրակտիկայի անցկացման վայրի անվանումը/

Մագիստրանտ՝ _____

/Անուն, ազգանուն/

Կուրս՝ _____

Մագիստրոսական

ծրագրի ղեկավար՝ _____ «   »   20 թ. _____
/Ստորագրություն/ */ԱԱՀ/*

Ամբիոնի կողմից նշանակված

պրակտիկայի ղեկավար՝ _____ «   »   20 թ. _____
/Ստորագրություն/ */ԱԱՀ/*

ԵՐԵՎԱՆ - 2020

ԿԱՐԾԻՔ

ՊՐԱԿՏԻԿԱՅԻ ԱՆՑԿԱՑՄԱՆ ՎԱՅՐԻ ԿՈՂՄԻՑ ՆՇԱՆԱԿՎԱԾ

ՊՐԱԿՏԻԿԱՅԻ ՂԵԿԱՎԱՐԻ

_____մինչև_____ժամանակահատվածը

_____
/Մագիստրանտի ԱԱՀ/

անցկացրել է պրակտիկան _____
(Կազմակերպության, բաժնի անվանումը)

Պրակտիկայի անցկացման ընթացքում _____

_____
/Մագիստրանտի ԱԱՀ/

ուսումնասիրել է հետևյալ հարցերը.

_____

_____

_____

Պրակտիկայի անցկացման ընթացքում մագիստրանտն իրեն դրսևորել է (տրվում է տվյալ մագիստրանտի՝ պրակտիկայի ընթացքում դրսևորած գիտելիքների, կարողությունների, ունակությունների գնահատումը.

Պրակտիկայի ղեկավարի ստորագրություն՝ _____

Մագիստրանտի ստորագրություն՝ _____

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ընդհանուր դրույթներ.....	3
2. Պրակտիկայի նպատակներն ու հիմնական խնդիրները...	4
3. Պրակտիկայի անցկացման տեղը և ժամկետները.....	6
4. Պրակտիկայի բովանդակությունը.....	8
5. Մագիստրանտի գործունեությունը պրակտիկայի անցկացման վայրում.....	9
6. Մասնագիտական պրակտիկայից սպասվելիք արդյունքները.....	11
7. Պրակտիկայի արդյունքներով ներկայացվող Նյութերը.....	11
8. Պրակտիկայի անցկացման վերահսկողությունը.....	12
9. Պրակտիկայի արդյունքների ամփոփումը.....	13
10. <u>Հավելված 1.</u> Պրակտիկայի աշխատանքային պլան.....	15
11. <u>Հավելված 2.</u> Պրակտիկայի անցկացման գրաֆիկ.....	16
12. <u>Հավելված 3.</u> Հաշվետվություն պրակտիկայի.....	17
13. <u>Հավելված 4.</u> Պրակտիկայի անցկացման վայրի կողմից նշանակված պրակտիկայի ղեկավարի կարծիք.....	18

